

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes Juridico-Theologicæ De Jure, & Justitia

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum ; [Graz], 1714

§. VIII. An contractus ex errore, aut dolo initus valeat transferre dominium?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40013

per transitum ex statu conditionato ad absolutum quem notitia non facit, ut liquet in matrimonio contracto per Procuratorem ignorante Principali *Cap. fin. de procurat. in 6.* & ita tradit Sanch. n. 6.

Quod si ante eventum conditionis alter consensum revocet, iudico omnino matrimonium tale non transire in absolutum sine novo utriusque consensu, quia matrimonium contrahitur mutuo moraliter simultaneo consensu utriusque contrahentis *per cit. Cap. fin.* proinde absolutus unius consensus supponit absolutum consensum alterius, qui consensus deficit, si pendente conditione sit revocatus, imo id ipsum sentio de reliquis contracti-

bus conditionatis; quia nemo prudens supponitur aliter consentire in contractum, nisi secundum naturam contractus: sed hujus natura est reciproco consensus, ergo nemo prudens consentit sine reciproco consensu, sed sub conditione, si alter consentit, atqui non consentit, dum fingit consensum, aut pendente conditione revocat habitum, aut laborat impedimento irritante contractum. Ex quibus sequitur, quod prateritus consensus alterius non revocantis, aut non fingentis, aut ignorantis impedimentum non perseveret moraliter; dum iste suum revocat, aut fingit, aut habet impedimentum irritans.

§. VIII.

An contractus ex errore, aut dolo initus valeat transferre Dominium,

226. **E**rroris nomine venit iudicium falsum de re contrahenda, si det causam contractui, seu causet voluntatem contrahendi, dicitur error antecedens, incidens vero in contractum, seu concomitans illum, quando contractus poneretur, licet abesset error. Contractus prædicata sunt substantialia, aut accidentalia, substantialia sunt, quæ conveniunt actui spectato præcisè secundum suum principale objectum, talia enim non supponunt actum in esse moris, sed constituunt, quæ verò actum supponunt am constitutum in genere moris, dicuntur accidentalia, quia actui tum in esse

physico, seu naturæ, tum in esse morali accidunt v. g. in contractu matrimoniali cum Caja divite, vel Nabili, vel Virgine, &c. prædicatum actus quatenus volentis Cajam in uxorem est substantia, quia non supponit actum in aliqua specie morali constitutum, sed eam constituit: prædicatum actus ut volentis qualitatem divitiarum, vel Nobilitatis, &c. est accidens præsupponens actum in sua specie spectante ad mores jam perfectum, nisi contrahens suam primariam voluntatem restringeret ad aliquam qualitatem E. g. ad divitias, hoc est, intenderet non contrahere, nisi sit dives, tunc divitiæ fo-

rent

rent objectum parziale substantiale: universaliter enim omne illud est de substantia actus, ad quod intentio est restricta tempore contractus, nisi enim illud prædicatum subsistat, non habetur actus in tali specie intentus.

Cum autem intentio contrahendi largissima, id est ad nullum aliud prædicatum restringens, quàm illud, quod aut verba contrahentium significant, aut quod oculis cernitur, præferat occasionem infinitis fraudibus ad simplices decipiendos, strictissima verò, seu talis, quâ nolit valere actum contractum quicumque errore interveniente ferè omnes contractus essent aut irriti, aut saltem dubij, sequitur medium in hoc esse tenendum, proinde intentio, nec debet esse nimis extensa, nec nimis restricta: cum itaque ipsa natura contractus non decernat, quid ex parte rei spectet ad ejus substantiam, quid non, regula hujus aliunde inquirenda est.

Hanoldus tract. 8. num. 78. statuit hanc: omne illud prædicatum spectat ad substantiam contractus, ad quod ex communi hominum usu, aut legis dispositione præsumitur saltem implicite, & virtualiter restricta contrahentis intentio. Ratio, quia substantia omnis contractus pendet ab aliqua intentione, non à largissima, nec à strictissima, ut dictum, ergo à media per regulam expositam.

Hinc fieri potest, ut error circa idem prædicatum in uno contractu sit substantialis E. g. in matrimonio esse filiam, aut primogenitam Principis, secus in venditione, &c. in qua non attenditur personæ qualitas, hæc tamen communiter in donatione est substantialis. Merito igitur inquit Sanch. pendere à consuetu-

dine, & voluntate contrahentium, an error sit substantialis, aut accidentalis.

Ex his inferitur errorem esse substantialem, si loco equivisi à te generosi, & empti tradatur alius simillimus, sed non generosus, quia attento hominum usu alligasti animum prædicato individuali generositate.

Similiter audiens laudari filiam Titij nunquam à te visam esse bonæ famæ, & fortunæ, si peteres eam in uxorem, & ejus loco subrogaretur filia Caij, æque formosa, ac famosa, matrimonium foret nullum, uti nec si Nobilis quærat sponsam eique offeratur elegans puella cum addito esse nobilem, si tamen non sit, quia Regulariter inquit Pallavicinus in matrimonio inter personas ejusdem conditionis voluntas alligatur prædicato individuali morali, ut esse ex tali familia, &c.

Dolus distinguitur duplex L. 1. ff. de dolo malo, in bonum & malum: Bonus juxta S. Thom. 2. 2. q. 118. Art. 8. Situs est in solertia ad inveniendum deceptente id, quod congruit, nempe ad repellendas fraudes, malasque artes ad se, suave, aut aliena tuenda. Hic dolus licitus est: nam eo usus est Apostolus Corinth. 12. Cum essem astutus, dolo vos capi, sermo igitur hic est de malo in negotijs interveniente, qui cit. L. definitur: Omnis calliditas, fallacia, machinatio ad circumveniendum, fallendum, & decipiendum alterum adhibita.

Dolus sicut error potest accidere, vel circa substantiam, vel circa accidentia, & quidem aut ab altero contrahente, aut à tertio ad contractum non spectante. Quando est circa substantiam aut non, servanda est Regula data de errore, & sicut

sicut hic, aut est antecedens contractum, aut incidens in illum, ita dolus antecedit, si dolo malo consilio inducas ad contrahendum aliàs non contracturum, incidet, si aliàs inire volentem in pretio aut alio quopiam circumvenias. His prænotatis.

227. Certum est etiam jure naturali nullum contractum sive gratuitum, sive onerosum, sive fidei bonæ, sive stricti juris initum ex errore, aut dolo contrahentis, aut tertij versante circa substantiam valere. Ratio: quia deficit consensus, si quidem celatur objectum à contrahente intentum. Unde donatio aurei existimati, quod sit grossis est nulla. Doctrina procedit etsi error aut dolus sit concomitans, quia etsi contractus adhuc celebraretur, hic & nunc tamen non celebratur defectu actualis consensûs.

Dico primò nullum contractum onerosum bonæ fidei, aut stricti juris initum ex errore, aut dolo, sive hic sit contrahentis, sive tertij commissò solùm circa qualitatem esse jure naturali irritum. Est communis cum Haunold, *tract. 3. num. 83.* Contra Rebellum. Probat quia adest consensus in substantiam; hæc enim non ignoratur sed accidens, cujus ignorantia, aut circa id dolus non obest, aliàs innumeri contractus, & matrimonia forent irrita inita cum persona fingente se nobilem, vel divitem, vel Virgineum, &c.

Dixi *onerosum*: quia gratuitus quando error aut dolus est circa causam motivam est invalidus; causæ enim motivæ alligatur intentio: ita Molina *Disput. 209.*

Hinc jure naturæ est irrita omnis liberalis Promissio, donatio, legatum,

heredis institutio ex causa motiva non subsistente, quapropter communior sententia cum Amico *Tom. 4. Disput. 31. num. 159.* ex Vasq. contra Coningk. Solum docet pauperem fictum Eleemosynas non facere suas defectu motivi principalis, qui est sublevatio alienæ miseriæ.

Ex eodem principio constat ex recepta sententia irritas esse dispensationes, privilegia, & alias gratias deficiente causa principali motiva allegata.

228. Dico secundò spectato jure positivo contractus indissolubiles, ut professio, & matrimonium facti cum errore aut dolo circa qualitatem non redundantem in substantiam irrevocabiliter obligant utramque partem. Sequitur hoc ex conclusione prima (nisi expressè alligata sit intentio qualitati per n. 226.) ita Sanch. *L. 7 de matrim. Disput. 18. num. 18. ex cap. cum in Apostolica 18. de Sponsal. & matrim.* Ubi Urbanus III. approbat matrimonium, cui dolum mendacium causam dedit.

Reliqui contractus naturæ sua dissolubiles stricti juris pariter non sunt ipso jure irriti, etsi eos dictus error, aut dolus accidentaliter præcesserit, ita multi cum *L. 11. L. 2. c. 17. n. 31.* contra Bonacin. & alios apud Lugo *Disput. 22. n. 70.* contra quos aperte stat pro nobis §. primus *in fine* de exceptionibus.

De contractibus bonæ fidei communis Theologorum, & Juristarum vult esse irritos cum Bartolo, Abbate, Molina *Disput. 352. per L. in causa 15. ff. de minoribus*, in cujus §. I. à minore dolo circumvento contractus Societas dicitur nulla: consonat *L. eleganter 7. §. 3. ff. de dolo & L. ea verò 3. §. 3. ff. pro socio.* Sed

Sed affirmandum est etiam hos va-
re ex communiore Theologorum cum Lu-
go n. 77. ex *L. rem alienam 28. ff. de
contrahenda emptione*, & *L. qui vas
48. ff. de furtis*: in priore rei alienæ u-
tique venditoris dolo obtrusæ emptio te-
net, in posteriore fur pretij pro re furti-
va accepti fieri Dominus asseritur, ergo
valet contractus: sed emptio & venditio
est contractus bonæ fidei. Ratio autem
est, quod probabiliter omnes contractus
dissolubiles jure naturali claudicent, id
est, ex parte deceptoris sint irrevocabi-
les, ex parte verò decepti ad hujus libi-
tum possint rescindi, quamdiu autem
non rescinduntur, obligant, ergo cum
jurium correctio sit evitanda in dubio po-
sitivum jus ita est exponendum, ut mi-
nimè à naturali recedant, ergo cum nul-

lus textus juris positivi manifestè irritet
contractum ullum, etiam fidei bonæ ini-
tum cum errore, & dolo accidentali stan-
dum est etiam de jure positivo eos valere.
Dixi probabiliter ob dicta n. 53.

Ad oppositæ sententiæ textus respon-
detur, quod prior & posterior verificetur
Societatem esse nullius momenti ex parte
decipientis, ut hic nullum jus acquirat,
obligetur tamen in conscientia servare
contractum decepto volente.

Limita dicta de dolo accidentali, si
hic à tertio commissus sit non faciente u-
nam moraliter personam cum contrahen-
te non potest resilire à contractu deceptus,
quia tunc nullam patitur injuriam ab al-
tero contrahente, ergo nolente hoc non
potest resilire, sed habet solum actionem
contra deceptorem, Lugo n. 83.

§. IX.

*Practicæ resolutiones circa contractus ex errore aut
dolo initos.*

229. **Q**uaeres primò an si post contra-
ctum initus se objiciat diffi-
cultas, quæ initio objecta impedivisset
contractum, liceat eam ignoranti resili-
re? quaestio est magni momenti: quia in-
terdum rescinditur contractus propter ali-
qua nova emergentia antecederet igno-
ta, aliquando verò non: desideratur i-
gitur regula generalis discernendi?

Resp. Non subsistere regulam ab a-
liquis assignatam apud Sanch. hanc,
quoties occurrit aliquid, quod ab initio

cognitum à contractu abstraxisset, toties
contractus ab initio initus fuit invalidus,
quia, ut fortiter impugnat, *L. 4. in De-
cal. c. 2. à num. 18.* Sequeretur plurima
matrimonia, & professiones religiosas
invalidas fore, aut in dubium vocari pos-
se ob difficultates non prævisas efficaciter
retrahentes, unde ipse loquens de pro-
fessione, & voto non faciente religio-
sum negat obligare superveniente nota-
bili rerum mutatione. Lugo *Disput. 22.
num. 87.* distinguit inter contractus gra-
tuitos,